

Circuspeerd

n verhoal ien t Grunnegers deur Be Kuipers

Ien janneuari van dit nije joar is 'diftar' ien waarken goan ien gemainte Winzem. n Oerlelike noam dij betaikent: 'Gedifferentieerde tarieven' veur t ophoalen van joen ofvaal. Ook n iengewikkelde noam veur n iengewikkeld systeem om te oet te reken hou hoog joen nije afvalstoffenheffing wordt, ofhankelk van joen ofvaalaanbod. Ik kom der op omdat ik lestdoags op een verjoardagsvezide was. t Gesprek kwam op 'diftar' en wat doar apmoal mis mit is, volgens summegen. Borrelproat netuurlijk, mor toch...

Ik haar zulf al eerder op website van gemainte Winzem lezen dat ze geern willen dat mensen mit dit diftar-systeem aanpeerdjed worden om kritischer met heur ofvaal om te goan. Op zo'n menaaijer kin de totoale ofvaalbaarg vermindern en kinnen recyclestromen tounemen. Goud veur t milieu en goud veur joen poddemenee! t Belktaiken (!) is van gemainte. Dat je nait denken dat ik ter zo mit wegloop, want ik heb ook wel wat bedenkens tegen dit nije systeem.

Veureerst de kosten, doar gait t mensen voak t eerst om. Dij bennen der ien drij soorten. Eerst is der t vastrecht van joen container, den de kosten van t legen van container en dèn pas de kosten op boazis van t gewicht van joen ofvaal. Alleneg dat leste kinnen mensen zulf beïencluden mit meer of minder ofvaal. Dat is dus mor n dail van de totoale ofvaalkosten.

"En as ik nou gewoon mien normoale ofvaal bie stroat zet", vroug der ain op dij verjoardagsveziede, "net zoas ik altied dee, ben ik den mit diftar dunder oet? Of mout ik nou per se minder ofvaal ien container hebben om net zo duur oet te wezen as eerder?" n Goie vroug, dij ik miezulf ook al ais steld heb. Staarker, ik ben baang dat t wèl dunder is as ik net zoveul ofvaal heb as veureg joar. Mor eerlek is eerlek, dat mout we netuurlek wel eerst ofwachten.

n Aander vraauw haar grode twievels over t verband tussen diftar en meer recyclen. "Gemainte ropt optimisties dat mensen vanzulf wel beder oetkieken wat kosten van heur ofvaal aangait. Mor of dat den ook tot n beder schaaiden van ofvaal laaidt...?", vroug ze heurzulf of. Zai mainde dat veul mensen hail creatief worden om zo waaineg meugelk ien container te kriegen. En dat kon volgens heur wel ais minder goud veur t milieu wezen, as dat ze bie gemainte denken. Ik zulf zol zeggen, zörg dat ofvaal schaaiden makkelker wordt, den is der groot kaans dat mensen t ook meer doun.

Mor ja, woar kinnen mensen bieveurbeeld nou heur melk- en sappakken en aander plastic ofvaal kwiet? Nou, nog altied gewoon ien grieze container dus, volgens gemainte. t Schient nait oet te kinnen om plastic apaart ien te zoameln. Gemainte kaist doarom veur noa-schaaiden bie de voelverwaarker. Niks plastic schaaiden aan de bron! En dat scheelt toch n fikse slok op n borrel. Want wat ofvaal is der tegenwoordeg nou nait van plastic?

Weer n aander haar t over zien wantraauwen over gemainte, dij zo juicht over zien poddemenee. "Ik ben zowiezo wantraauweg as t om milieuzoaken gait, ien combinoatsie mit financieel veurdail", zee e. "Voak zit ter den n aander belang achter." t Blikt bie diftar ienderdoad ook en veuraal te goan om kosten dij gemainte zulf moakt. Hou minder gemainte aanbudt bie voelverwaarker, hou minder kosten. "Mor wie, as börgers, moaken ze wies dat t juist veur òns gekober worden kin", raip de man hiester.

Ik heb zulf ook nog wel wat twievels. De kosten van dit nije systeem bennen begroot noar de situoatsie van dit mement. Mor wat, as de financiële situoatsie ien wereld of ien Nederland hail aans wordt? Of as de zo bejubelde veurdailen toch tegenvallen dommit? Goan tarieven den omhoog? Bie gemainte kinnen ze ja makkelk aan knoppen draaien... Ik hol mien haart vaast veur over n joarofwat.

Dou kwam der ain aan t woord dij beweerde: "Börgers moaken zulf gain ofvaal, ze holden over van wat ze kopen ien winkels. Joa, men kin mit n stovven mand noar winkel goan en gain plastic puten apsepteren as men wat kocht. Mor as je n nij bankstel kopen willen, of n nije

tillevisie, kiek je den ook speziaal noar t soort verpakken? Ik loof der niks van. En wie betoalen bie aankoop ook al veur dij verpakkens." Doar haar de man n punt, vien ik.

Poletieke aktivist ging nog even deur en raip stelleg, mit opstoken wiesvinger: "t Bennen de producenten dij aanpakt worden mouten. Zai moaken veul te veul verpakkenmatrioal en zör-gen zodounde veur onneudig veul ofvaal. Doar zol regeren meer aan doun mouten mit stren-gere wetten en regels. Mor ien dit neoliberaloale poletieke klimoat is doar nait veul kaans op. Bedrieven en febrieken mout men nait te veul ien weeg lopen mit milieumoatregels, mit t oog op economie. De börger mout t zulf doun, zo is t geloof. En dus mout we nou feidelk nõg n moal veur dij plastic verpakkens betoalen vanwege diftar."

Meschain verwacht gemainte ienderdoad wel wat tẽ veul hail van ons, börgers, denk ik bie miezulf. Wie kinnen feidelk allenneg mor n beetje biesturen en gain wezenleke veranderns tot stand brengen op dit terraain. Ale klaaine beetjes helpen, is t gezegde en doar is zeker van van aan. Mor grode dingen helpen veul meer! Ien Engeland hebben ze doar n mooi spreekwoord veur: Penny wise and pound foolish. Deur joe drok te moaken om klaaine zoaken, ontkommen joe de groten...

Kwam ook nog ain aan t woord dij zee: "Wat ik zo jammer vien is, dat je nait meer aan joen buurman vroagen of je zien container n moal bruken maggen, as je ais wat meer ofvaal heb-ben. Want dat kost buurman geld. En zo verdwient ter weer n stukje noaberschap." n Oldere vraauw keek wat benaauwd dou ze opmaarkte: "En wie mouten nou ook oetkieken dat n aander stiekum gain ofvaal ien ons container gooit. Weer n zörg der bie. En gemainte zet ex-troa personeel ien om illegoale ofvaalstörtens op te sporen. Weer n controle-apperoat ter bie."

Was ook n man dij - van t ain ien t aander - vertelde dat e zien container ien braand had haar. Hai haar der gloeiende aask van kaggel iengooïd. Mit as gevolg dat boom haildaal smolten was en container dus nou onbruukbaar. Dom netuurlek, mor hai haar ook al n oplözzen. Bie gemainte op website las e dat je groates n nije kriegen kinnen ien geval van vermessen of daif-stal. En hai gaaf zien container op as 'stolen'. Ik vroug ik hom n beetje moralisties: "Mor doe hes hom toch zulf kepot moakt? Dat is noar gemainte tou n verkeerde veurstellen van zoaken, volgens mie."

Hai veerde ientèn en raip kwoad: "Doe mains dat ik laig? Loat mie nait laggen man. Overhaid lugt toch zulf ook overaal over. Ambtenoaren, mor nog slimmer, politici. Wat zeg ik: poliegici. Denks toch zeker nait dat ik zo'n container zulf betoalen zel. Gemainte ropt mie ook van ale kanten. Nou weer mit diftar. t Zol der gekoper van worden, zeggen ze van gemainte. Mor dat bennen ook apmoal leugens, t wordt veul duurder, let op mien woorden. Ha ha, en den zegstoe dat ik nait laigen maag?" n Hitseg manje volgens mie en slim mistraawend. Mor ja, zukkent heb je ook.

Mien aigen beswoar ien t algemeen en tegen tegen diftar ien t biezunder is, dat overhaid ons tot aander gedrag aanzetten wil mit geld, deur n systeem van belonens en boetes. Wie worden zo aanzet om toch veuraal om aan ons aigen belang, aan ons aigen poddemenee te denken en nait zozeer aan t algemaine belang. Dizze menaaijer van börgers beïenvlouden liekt veul op t circus, doar dompteur t circuspeerd beloont mit n sukkerkfontje as e zien kunstje goud dut en hom n tik mit sweep geeft as e t nait goud doan het. Dizze methode komt veul veur ien onze moatschappij, dij deurgoan wil veur beschoafd...

t Was dij oavend nog laank onrusteg en rebulieachteg op dij verjoardagsveziede. Der was veul gehikhak en gezelleghaid was der n beetje òf.

Groninger verhalen online

De eerder verschenen Groninger verhalen van Bé Kuipers staan 'los' online via:

 www.contactblad.info/groningerverhalen.html